

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАВАННЯ ЗВІТНОСТІ В ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ

У статті проаналізовано основні аспекти подання звітності платниками податків у електронній формі. Наведено перелік як безкоштовних, так і комерційних програмних забезпечень. Висвітлено алгоритм дій отримання платниками податків програмного забезпечення. Окреслено переваги та недоліки подання звітності в електронній формі за допомогою «Спеціалізованого клієнтського програмного забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності» та запропоновано шляхи оптимізації даного програмного забезпечення.

Ключові слова: звітність, електронна форма, оподаткування, податкова, програмне забезпечення.

LOPATOVSKYY V., GRITSAYUK M.
Khmelnitsky National University**FEATURES OF SUBMISSION OF REPORTING IN THE ELECTRONIC FORM**

The article analyzes the main aspects of reporting by taxpayers in electronic form. Here is a list of both free and commercial software. The algorithm of obtaining taxpayers software is illustrated. The advantages and disadvantages of filing reports in electronic form with the help of "Specialized client software for formation and submission of reports to the" Single window of submission of electronic reporting "are outlined and ways of optimization of this software are offered. To submit electronic tax reporting, the taxpayer must obtain software, enter into a contract for the recognition of electronic documents, receive electronic keys of signatures in accredited key certification centers. Let's consider more components of the electronic submission of tax reporting. To provide electronic reporting to government agencies, special software is needed to create and submit electronic documents. The Fiscal Service of Ukraine offers free programs for tax reporting. With these programs you can generate any tax report and save it in the right format. After that, the electronic digital signature is superimposed on the document, it is encrypted and sent to the tax service by telecommunication means, ie by e-mail. The fiscal service offers the following free software to the payer's choice: Electronic Taxpayer Client, Specialized Client Software for creating and reporting to the Single Window of Electronic Reporting. In order to study the expediency of using free programs, it is worth exploring in detail the features of each. After analyzing the advantages and disadvantages of reporting in electronic form, it should be noted that electronic reporting mainly saves taxpayer time, with the biggest drawback of possible technical problems and when installing commercial software - their cost.

Key words: reporting, electronic form, taxation, tax, software.

Актуальність теми. Сучасні електронні технології та масштабне їх застосування у загальноекономічних процесах дають можливість значно спростити документообіг, вдосконалити виробничі потужності та оптимізувати методи прийняття рішень. При прийнятті Податкового кодексу України [1] та Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» [2] платникам податків було надано більше можливостей щодо форми подання звітності до контролюючих органів та представлено широкий асортимент як безкоштовних («Електронний кабінет платника податків», «Спеціалізоване клієнтське програмне забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності»»), так і комерційних («Medoc», «Sonata», «Ifin» та інші) програмних забезпечень для подання звітності у електронній формі.

Звертаючи увагу на досвід розвинутих країн, варто зауважити, що подача звітності в електронному вигляді унеможливує бажання суб'єктів господарювання укриття від сплати податків, надає можливість скоротити час на роботу з документами, на відвідування державних органів та мінімізує безпосереднє спілкування з їхніми представниками. На противагу, в Україні подання податкової звітності суб'єктами господарювання за наявності вибору щодо паперової або електронної подачі в більшості випадків здійснюється при безпосередньому спілкуванні з податковим інспектором, оскільки платники податків вважають електронну форму подачі звітності досить складним та ненадійним процесом, в якому необхідно детально розібратись і навчитись працювати. У зв'язку з цим, питання вивчення теоретичних засад, дослідження практичних аспектів подання, виділення переваг та недоліків звітності в електронній формі набуває актуального значення та потребує детального вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у вивчення особливостей формування та подання звітності в електронній формі внесли такі українські науковці, як Беляков О. І., Бойков А. Г., Брижко В. М., Гордієнко А. М., Логінов О. В., Новицький А. М., Ріппа С. П., Рубейкін В. А., Сердюк А. І., Собченко А. М., Тофан І. М., Єрмак О. І. та інші. Незважаючи на значну кількість публікацій, дослідження проблем, пов'язаних з вивченням основних характеристик, особливостей, виділення переваг та недоліків автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності» ґрунтовно не вивчалось, та потребує детального дослідження.

Метою статті є вивчення особливостей та виявлення загальних переваг, ризиків, недоліків подання звітності до контролюючих органів у електронній формі; дослідження переваг, недоліків, а також проблем

функціонування спеціалізованого клієнтського програмного забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності» та окреслення шляхів їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Під час впровадження нових технологій, а особливо тих, що пов'язані з необхідністю користувачів відмовитись від звичного, усталеного, перевіреного процесу, суб'єктам господарювання необхідно ретельно узгодити всі переваги та недоліки, з'ясувати та зрозуміти процес нововведень. Автоматизація подачі звітності до контролюючих органів не є виключенням, оскільки необхідно зрозуміти, чи варто переходити на електронну форму, чи стане простішим процес подачі звітності, чи краще все ж повернутись до старого перевіреного часом паперового документообігу. Саме тому на рис. 1 наведемо загальні переваги подання звітності до контролюючих органів у електронній формі.

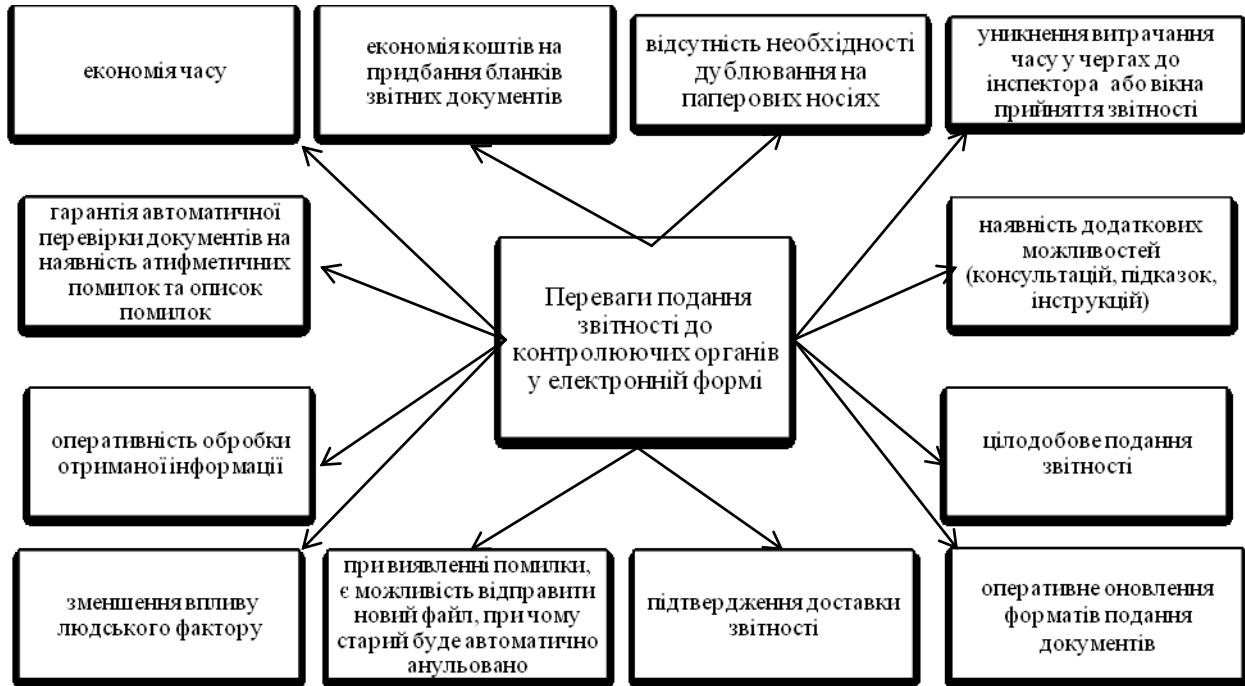

Рис. 1. Переваги подання звітності до контролюючих органів у електронній формі

Поруч з перевагами варто відмітити й недоліки подачі звітності в електронній формі (рис. 2).

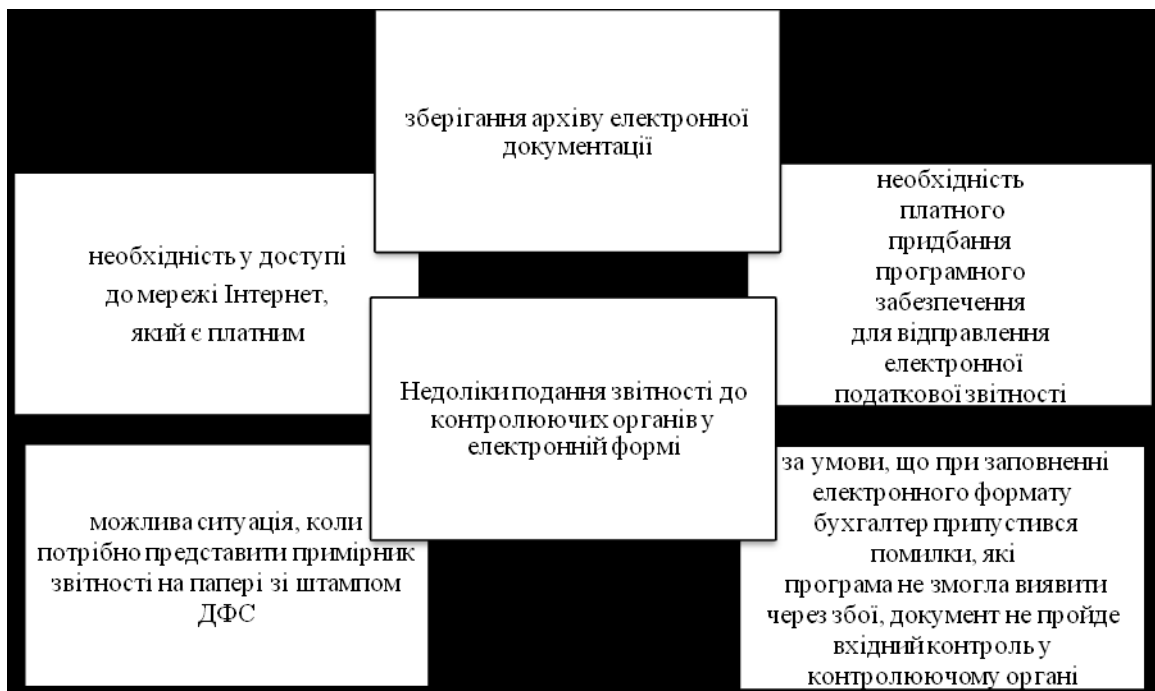

Рис. 2. Недоліки подання звітності до контролюючих органів у електронній формі

З рисунків 1 та 2 бачимо, що переваг подачі звітності в електронній формі значно більше, ніж недоліків.

Для подання електронної податкової звітності платник податку повинен отримати програмне забезпечення, укласти договір про визнання електронних документів, отримати електронні ключі підписів у акредитованих центрах сертифікації ключів. Розглянемо детальніше складові електронного подання податкової звітності. Для подання звітності в електронному вигляді до державних органів необхідне спеціальне програмне забезпечення, за допомогою якого можна сформувати та подавати електронні документи. Фіскальна служба України пропонує безкоштовні програми для формування податкової звітності. За допомогою цих програм можна сформувати будь-який податковий звіт та зберегти його у потрібному форматі. Після цього на документ накладається електронний цифровий підпис, проводиться його шифрування та відправка до податкової служби засобами телекомунікаційного зв'язку, тобто електронною поштою [3]. Фіскальна служба пропонує на вибір платникам наступні безкоштовні програмні забезпечення: «Електронний кабінет платника податків», «Спеціалізоване клієнтське програмне забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності». З метою вивчення доцільності користування безкоштовними програмами варто детальніше дослідити особливості кожної.

Електронний кабінет платника податків – це робоче місце платника податків, в якому платник має змогу працювати без спеціально встановленого клієнтського застосування. В особистому кабінеті платника реалізовано такі функції: листування з представниками ДФС, контроль стану розрахунків з бюджетом, ведення податкової звітності, отримання інформації з реєстрів, робота в системі електронного адміністрування ПДВ та акцизного податку. Електронний кабінет платника податків є безкоштовною програмою, що у будь-який час дає змогу отримувати інформацію з органів державної фіскальної служби в режимі онлайн а також формувати та подавати звітність в електронному вигляді. Щодо недоліків, варто зазначити, що для роботи електронного кабінету платника податків необхідне обов'язкове підключення до Інтернет-зв'язку, та можлива нестабільність роботи, оскільки це програмне забезпечення працює безпосередньо через браузер.

Щодо можливостей платників при роботі з програмним забезпеченням «Спеціалізованого клієнтського програмного забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності», варто відзначити такі:

- формування звітності до органів ДФС України;
- формування звітності до Державної служби статистики України; формування звітності з Єдиного соціального внеску;
- формування Договору про визнання електронних документів в електронному вигляді;
- накладання електронного цифрового підпису та шифрування електронних документів;
- отримання квитанцій про прийняття звітності;
- здійснення розрахунків коригування податкових накладних в сторону збільшення.

Перевагами подання звітності через спеціалізоване клієнтське програмне забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності» є:

- стабільність роботи;
- незалежність від Інтернет-зв'язку під час формування звітності (його необхідність виникає лише при поданні звітності в електронній формі);
- безкоштовне програмне забезпечення;
- безкоштовні оновлення до програми;
- сповіщення клієнта про випуск оновлення;
- наявність достатньої кількості нормативних, інструктивних, роз'яснювальних матеріалів.

Окрім переваг необхідно зазначити й недоліки «Єдиного вікна подання електронної звітності»:

- незручність програмного забезпечення, що зумовлена необхідністю самостійного пошуку оновлень та їх встановлення;
- складнощі інсталяції, оскільки для повноцінної роботи програмного забезпечення, окрім основної програми, необхідні такі додаткові компоненти (Microsoft Windows Script 5.6, Windows Installer, Internet Explorer версії не нижче 6.0, Java Runtime Environment версії не нижче 5.0 Update 6, Adobe Acrobat Reader версії не нижче 5.0) [4], які необхідно знаходити та встановлювати самостійно, що займає досить багато часу, саме тому затяжний процес інсталяції програми є її основним недоліком.

З метою його усунення нами запропоновано в процесі інсталяції програмного забезпечення автоматично додавати посилання на необхідні додаткові компоненти, що значно скоротить час для їх пошуку самостійно.

Висновок. Таким чином, система подачі електронної звітності в час розвитку електронних технологій набуває популярності серед платників податків. Проаналізувавши переваги та недоліки звітності в електронній формі, варто зазначити, що електронна звітність основним чином економить час платника податків, при цьому найбільшим недоліком є можливі технічні неполадки та при встановленні комерційних програмних забезпечень – їх вартість. Однак органи Державної фіскальної служби України пропонують

користувачам на сьогодні два види безкоштовного програмного забезпечення: «Електронний кабінет платника податків» та «Спеціалізоване клієнтське програмне забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності»». Зазвичай користувачі надають перевагу використанню «Єдиного вікна подання електронної звітності», що зумовлено його стабільністю, тривалішим існуванням та інформативністю. Однак для цього програмного забезпечення окрім значної кількості переваг, характерні й недоліки, що стосуються технічної підтримки. Вивчивши їх, нами було запропоновано удосконалення до програмного забезпечення в частині скорочення часу інсталяції програми при автоматичному додаванні посилань на необхідні додаткові компоненти програми, що значно спростить процес встановлення Спеціалізованого клієнтського програмного забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності».

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>
2. Про електронні документи та електронний документообіг : закон України від 30.09.2015 р. № 851-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/>
3. Тофан І. М. Особливості застосування електронної звітності в оподаткуванні / І. М. Тофан // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2013. – № 1. – С. 222–229. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2013_1_22
4. Інструкція по встановленню спеціалізованого клієнтського програмного забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/elektronna-zvitnist/platnikam-podatkiv-pro/dopomoga-koristuvacham/instruktsiya-po-vstanovlennyu-spetsializ/>

References

1. Podatkovyj kodeks Ukrainy vid 02.12.2010 r. № 2755-VI [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/>
2. Zakon Ukrainy «Pro elektronni dokumenty ta elektronny dokumentoobig» vid 30.09.2015 r. № 851-15 [Elektronny resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/>
3. Tofan I. M. Osoblyvosti zastosuvannya elektronnoyi zvitnosti v opodatkuvanni / I. M. Tofan // Zbirnyk naukovykh prats Nacional`nogo universytetu derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby Ukrainy. – 2013. – № 1. – P. 222–229. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2013_1_22
4. Instrukciya po vstanovlennyu specializovanogo kliyents`kogo programnogo zabezpechennya dlya formuvannya ta podannya zvitnosti do “Yedynogo vikna podannya elektronnoyi zvitnosti” URL: <http://sfs.gov.ua/elektronna-zvitnist/platnikam-podatkiv-pro/dopomoga-koristuvacham/instruktsiya-po-vstanovlennyu-spetsializ/>

Надійшла 2.11.2017 р.

Рецензент: д. е. н., проф. Войнарченко М. П.